SPADTAGET

Föreningen för Teater och Dokumentation i Järfälla – Teodok 2011:3

FOTO: Per Hillbom

Å ena sidan - å andra sidan i Spadtaget

– Om balansen mellan att göra sin grej och att göra allas grej

Alltså – det finns massor med kul saker att göra i vår förening. Ni vet – spela teater, sjunga, dansa, hitta på fantasifulla masker, skapa kostym som lyfter karaktärerna på scenen, leda kören så sången bär, regissera skådespelarna så de vågar mer än de tror, skriva musiken och mixa ljudet, skriva manus, skapa scenografi och en ljusmiljö, göra affischer, fotografera, göra program. Även om jag har glömt hälften så visar det bara på det jag började med: det finns massor av kul saker att göra i vår förening!

Och allt detta som produktionen behöver funkar för att det finns folk som tycker att just något av allt detta är ”deras grej”. Att det är kul, att det är utvecklande, att just deras grej, deras del av produktionen är så viktig att den skall göras så bra det bara går. Utan min rolltolkning, utan min sång, utan min – ja, ni förstår –skulle inte produktionen nå himmelen. Vi är proffs, proffsduktiga, på väg att bli proffsduktiga – och väldigt envisa och stolta över vad vi gör. Och de flesta som gör ”sin grej” får också väldigt mycket cred för det. Med all rätt. Bakom alla små detaljer som skapar helheten ligger ofta oändligt massa jobb.

Det här var den ena sidan.

Den andra sidan handlar om det som liksom inte är någons ”grej” men som måste göras ändå. Jag tänkte på det en dag när det pågick ett lite improviserat produktionsmöte uppe i scenrummet. Ett möte där många fick sin cred – med all rätt som sagt. Samtidigt som detta möte pågick stod en medlem och putsade alla fönster nere i foajen. En annan tvättade toaletterna. Cred? Vad tror ni? Omnämnande i programtidningen? Knappast.

Toalettstädare, bidragsansökningsskrivare, golvtorkare. Det är oglamoröst, credlöst - och lika viktigt som allt annat vi gör. Och om det kanske inte är sysslor som är någons ”grej” – så får det väl vara allas grej. Något vi delar på. Och också hitta ett sätt så att applåderna når alla som gjort produktionen möjlig – t. ex. de som putsade fönster och städade toaletterna den där dagen.

Anne S

I detta nummer av Spadtaget

Ledare

”Å ena sidan - å andra sidan i Spadtaget” 1

Ordföranden har ordet

”Idag var det startmöte för HUSET” 3

In Memoriam

Carolyn 5

Framtiden - vad händer?

”Det blåser tantvind”..... 6

”Var är Grabbarna?” 8

Nytt från husgruppen

”Teaterhuset” 9

Dåtiden – vad hände?

”Om Sopoperan och teater i tiden” 10

Brev till Spadtaget

”Jag och min gitarr fick betalt” 12

Spadtaget

2011 årgång 2 (25) nr 3
Tidning för Föreningen för teater och dokumentation i Järfälla - Teodok

Adress: Blomstervägen 11A,
176 74 Järfälla
Telefon: 08-583 527 08

Redaktion:
Edith Orem
Per Hillbom
Anne Sohlström

Layout: Gabriel Skoglund

Material till Spadtaget skickas till:
spadtaget@teodok.com

Nästa manusstopp: 27 november 2011

Idag var det startmöte för HUSET

Vaknade och kände mig aningen… darrig. Skulle det bli roligt eller bara oroligt. Om folk inte kom, då skulle ju allt vi gjort hittills kännas så tveksamt. Manus, musik, all sångträning med David, letandet efter regissörer, scenograf, musikaliska ledare, producent, koreograf – och folk som ska spela alla som bor i HUSET.

Så mycket letande och så mycket jobb med ansökningar för att vi ska få ihop pengarna. På TEODOK är visserligen ensemblen amatörer men vi tror att för att uppnå det absolut bästa resultatet behöver vi arbeta tillsammans med proffs. Och så blir det roligare för alla deltagare som satsar så mycket tid. Om man jobbar med duktiga ledare, då lär man sig förhoppningsvis saker som man kan ta med sig ut i livet.

Så sitter vi där i ringen, omkring fyrtio personer. Om ca ett halvår ska det vara premiär. Vi ser på varandra och några är ganska nya, andra har varit med länge. Jag tror att alla undrar hur den här resan ska bli.

Regissören Erik uppmanar oss att minnas just detta startögonblick. Magnus och jag berättar om hur musiken och historien växte fram – och jag tänker att än har vi ingen aning om vilken riktning detta ska ta! Vi tänkte och skrev och det blev till ord och melodier. Men det är nu det ska födas! Alla i ringen kommer att pusha historien, dom kommer att ge kropp, röst och rörelse åt karaktärerna. Dom kommer att använda sina personligheter och erfarenheter för att kunna krypa in i HUSETs invånare.

När vi läst hela långa manuset, med snabba musikillustrationer från Magnus vid pianot, inser jag vilken verkligt absurd historia det här är: humor, kärlek och kampen för människovärde. Publiken kommer att möta både hårdingar och mjukisar.

Maffia, flyktingar, en sjungande katt, en lindanserska och en baby med kolik. En arg tant och en mycket ung sångerska. Och så han med det gipsade benet, han som aldrig går ut. Och flickan på taket, varför håller hon sig undan? Och dom hemliga som bor i källaren, varför måste dom vara gömda?

Alla i HUSET kämpar med sina liv och med varandra. Dom blir arga och dom blir förälskade. Som jag tror det kan gå till i livet. Fast det här är kanske aningen mer skruvat än i de flesta kvarter.

Snart får man se vad ni alla som satt i ringen idag gör av det här. Jag hoppas att ni alla kommer att tycka att det varit mödan värt när ni är framme vid finalen – premiär!

Men alldeles snart – redan 17 september – blir det premiär på vår efterlängtade tantkabaré ”Låt skägget växa!”

Efter att ha sett ett genomdrag på försommaren tvivlar jag inte på att det här blir jättekul – för människor i de flesta åldrar. Vi kommer att möta ett helt knippe spännande tanter av alla kön. Och vi kommer att kastas in i situationer som är både dråpliga och allvarliga.

Och kanske kommer vi att få veta något om skäggväxt – men det är jag inte riktigt säker på. Däremot är det säkert att man får veta en hel del pikanta saker från tanternas värld. Om att bli osynlig t.ex. och om att tappa bort sina lår. Tills alldeles nyligen fanns dom på plats och så är dom plötsligt borta.

Lena Anderfelt och Micka Andersson, båda med förflutet i TEODOK, har skrivit och sammanställt texterna. Föreställningen serveras till en klingande Gubborkester och med trevlig förtäring av flera sorter.

Men för att vi ska få fullt vid caféborden behöver alla hjälpa till med affischeringen och spridandet av information. Ta med arbetskamrater, släkt och vänner! Fira bemärkelsedagar med våra tanter! Födelsedagar, bröllop eller skilsmässor passar fint. Eller föreslå din dejt att ni går på ”Låt skägget växa!” Det blir garanterat succé. (Med dejten alltså. OCH föreställningen.)

Cannie Möller, ordf.

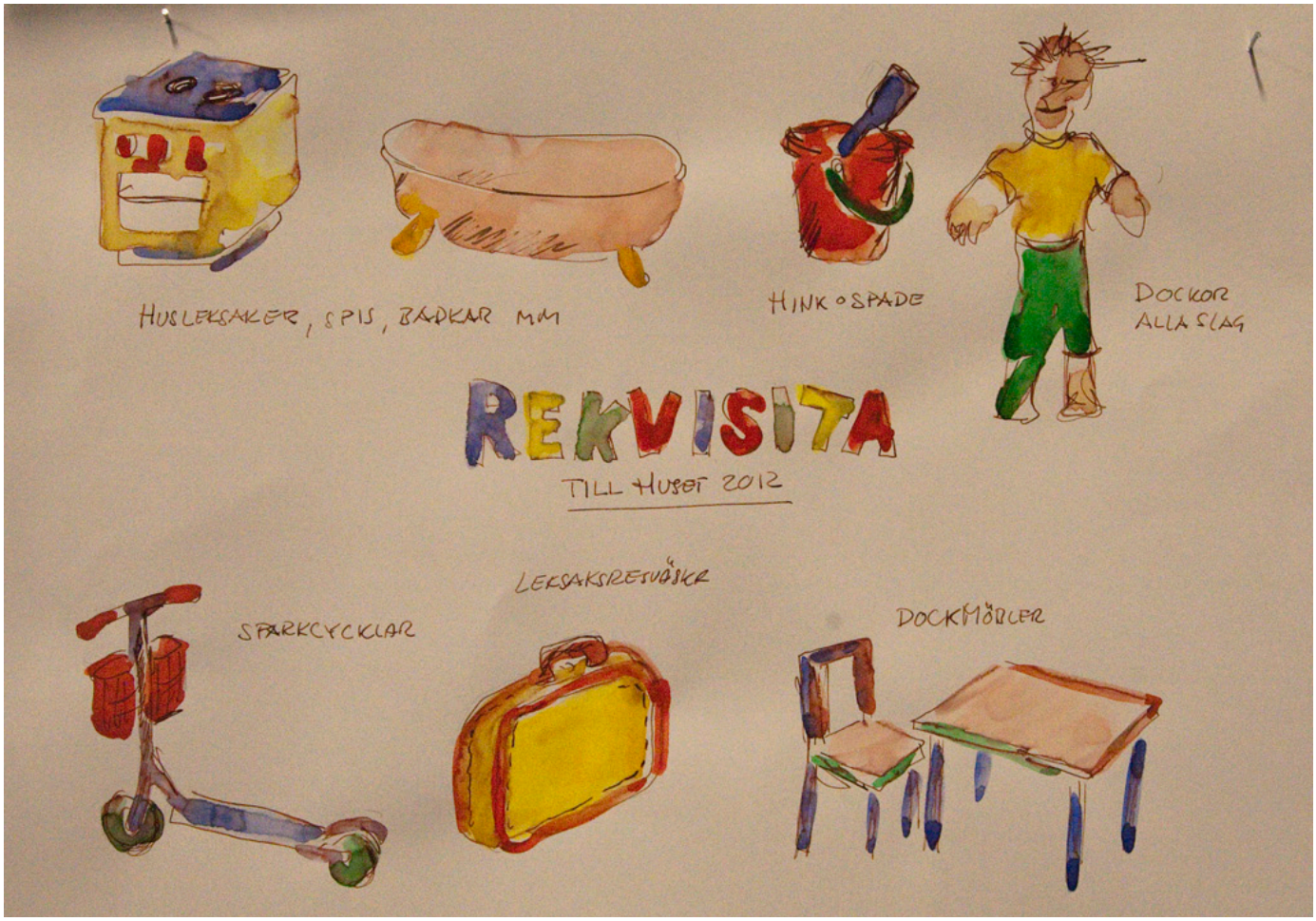

Skisser för rekvisita och scenorgafi till HUSET. Bild: Sten Jensen

Carolyn!

Jag har svårt att tro på att du inte kommer på söndag.

Det är överhuvudtaget svårt att tro på att du inte kommer till teatern någon mer gång. Inte till några upptaktsmöten, repetitioner, möten eller fester.

Du kommer att fattas oss.

När jag tänker på dig ser jag dig i den där röda klänningen du hade som den vackra magdanserskan i "Lucia" eller i kappan som fladdrade efter dig när du jäktade fram som Besökerskan i "Änglar över Kallhäll".

Men framförallt ser jag din intensivt glittrande blick. Den som gav mod och råg i ryggen. Också när det var skarpt läge.

Helt apropå kunde du säga något som gav nya öppningar. Till mig som regissör och manusförfattare kom du med en uppfodrande glöd.

Jo, just uppfodrande. Att inte tappa bort sig i kompromisser. Istället återvända till första tanken, den som startar processen fram mot en lyckad föreställning. Om man kompromissar bort kärnan, ja då blir all teater meningslös.

Livet med.

Men dramaturgin i livspjäsen är så oförutsägbar. Slutet kommer så ofta när ingen är beredd.

Du var övertygad om att vi skulle komma att uppnå det stora – bara vi tog oss förbi stenblocken som tillfälligt blockerade vår väg. Du hade samma i intensiva tilltro vare sig det gällde att forcera konstnärliga eller ekonomiska hinder.

Så orättvist med sjukdomen som bredde ut sig och blockerade din väg.

Du skulle varit kvar ju!

Inte bara för att kunna komma på söndag men för att du var så viktig. Alltid.

Vem ska nu komma med den där glöden och tilltron?

Jag saknar dig men är också så tacksam för allt du gjort för alla som kände dig.

Måtte din glädje och sprudlande personlighet fortsätta att verka. Jag tror att du finns i vårt hus för alltid. Och jag hoppas att jag ibland kommer att höra något litet ord från dig. Eller kanske man får ett leende och ett glitter från de där fantastiska ögonen.

Jag hoppas på det. Att människor som du ändå finns kvar.

Från vännen Cannie

Improvisationer inför Låt skägget växa. Här Lina Bergvall, Åsa Rosendal och Einor Granath.

DET BLÅSER TANTVIND

Så sjunger tanterna i startscenen på Låt Skägget Växa. Och ja, det blåser faktiskt en tantvind i hela samhället. När jag skriver det här är det knappt fyra veckor till premiären och fjärilarna har flyttat från blomrabatten till maggropen. En del bekymmer återstår att lösa, en hel del roligt har hänt.

Till det roliga, för hela föreningen, hör att vi ska få vara startskott på kommunens kulturmånad i oktober. Låt skägget växa har en föreställning den 1 oktober och den kommer att inledas med att en representant från kommunen, troligen kulturnämndens ordförande Lennart Nilsson, håller ett kort tal. Vi kommer att dela ut program för kulturmånaden och se till att just den här föreställning bli extra festlig – någon champagnekork kanske kan smälla.

Om tantvinden bara var en liten svag fläkt när vi började, har den här hösten växt till åtminstone kuling.

Studio Ett hade ett inslag den 19 augusti (går att lyssna på på webben) om unga kvinnor som drömmer om att bli tanter och samlar tantpoäng genom att sticka raggsockor, baka småkakor och odla pelargoner.

Men de som redan är i åldern för att bli tanter är inte lika förtjusta. Ett nätverk i Umeå som forskar om tanten visar att de värjer sig mot tantens maktlöshet och upplever att tanten kopplas till nedlåtande omdömen om sparsamhet och långsamhet.

Elin "Grynet" Ek kommer i dagarna ut med en bok om Supertanten.

Och i november kommer Den sista tanten, med underrubriken Utrotningshotad eller på frammarsch? Aftonbladets stjärnfotograf Magnus Wennman har tagit bilderna och Fatima Bremmer skrivit texten.

Så nog ligger vi i tiden.

Men hos oss sitter tanten i bur i foajén när publiken kommer. När föreställningen är slut och de går hem är den tom och gallerdörren står öppen. Vill du veta vart tanten tog vägen? Kom och titta.

Lena Anderfelt

Låt skägget växa

En galen tantkabaré

Premiär 17 sep 19.00

Föreningen för teater och dokumentation i Järfälla

Gamla Folkets hus,
Blomstervägen 11, Kallhäll.

Information och biljetter:
08-583 527 08
www.teodok.com

Föreställningar

lördag	17/9	kl 19
tisdag	20/9	kl 19
torsdag	22/9	kl 19
tisdag	27/9	kl 19
lördag	1/10	kl 16
söndag	2/10	kl 16
tisdag	4/10	kl 19
torsdag	6/10	kl 19
lördag	8/10	kl 16
tisdag	11/10	kl 19.

FOTO: Christel Eldrim

VAR ÄR GRABBARNA?

Den frågan kan man kanske ställa sig, i alla fall om man är med på en HUSET-repetition. Det är fullt med tjejer i de flesta åldrar, men lite tunnsått med grabbar. Det skulle behövas några fler – i alla åldrar! Så känner du någon grabb som du tror skulle kunna tycka det vore kul att spela och sjunga som ”papperslös” t.ex. Eller någon som vill ha rollen som Anders (25-40 år)? Ragga på! Eller kanske du kille som läser det här får lust att vara med? Kontakta producenten Roger Trotzig, så får du mer information!

(Om husgruppen lyckades få fler tjejer till sina snickar/pysselkvällar med sin efterlysning i Spadtaget, så nog naf ska väl det här ge effekt!)

Edith Orem

FOTO: Per Hillbom

TEATERHUSET

Nu var det dax att fatta pennan och skriva något från Husgruppen. Efter förra numret av Spadtaget så kan jag till min/våran glädje se att deltagarantalet på våra snickar/pyssel kvällar har ökat något och ja, nu är brudarna där.

Vi håller på som vanligt onsdagar mellan 18:00-21:00. Lars-Erik har lagt beslag på nästan alla som har kommit så dom hjälper till att fixa scenografin inför "Låt skägget växa", men husfixargruppen skulle behöva mer folk, så att foajen kan bli färdig och värdig att ta emot publikanstormningen inför kommande produktioner.

Det som ligger närmast är att göra klart vid entrén, vi skall sätta upp en skjutdörr in till köket, samt att rörmokaren kommer att sätta upp en vask under varmvattenberedaren i toan, då behöver vi snickra ihop ett skåp där inne. Vi skall också sätta tillbaka spegeln i foajen, den kommer att sitta på köksväggen.

Ja, som ni ser så behövs det folk som hjälper till inte bara på scenen utan även bakom scenen. Jag tänker på scenograferna, regissörena, producenterna, kökspersonalen (d.v.s. de som fixar kaffe under spelperioderna), folket som står i garderoben m.m. Så kavla upp ärmarna och kom ner en onsdag och hjälp till att få denna härliga förening att leva vidare.

Per Hillbom / Husgruppen

PS Missade nästan att berätta om ett litet musikaliskt äventyr som Lisen och jag var på i somras. Vi tog tåget in till stora staden för att njuta utav en eller annan malt- och humledryck, samtidigt som vi hörde på toner inifrån Stampen där Björn Nabbe lirade skön countrymusik.

FOTO: Hans Sohlström

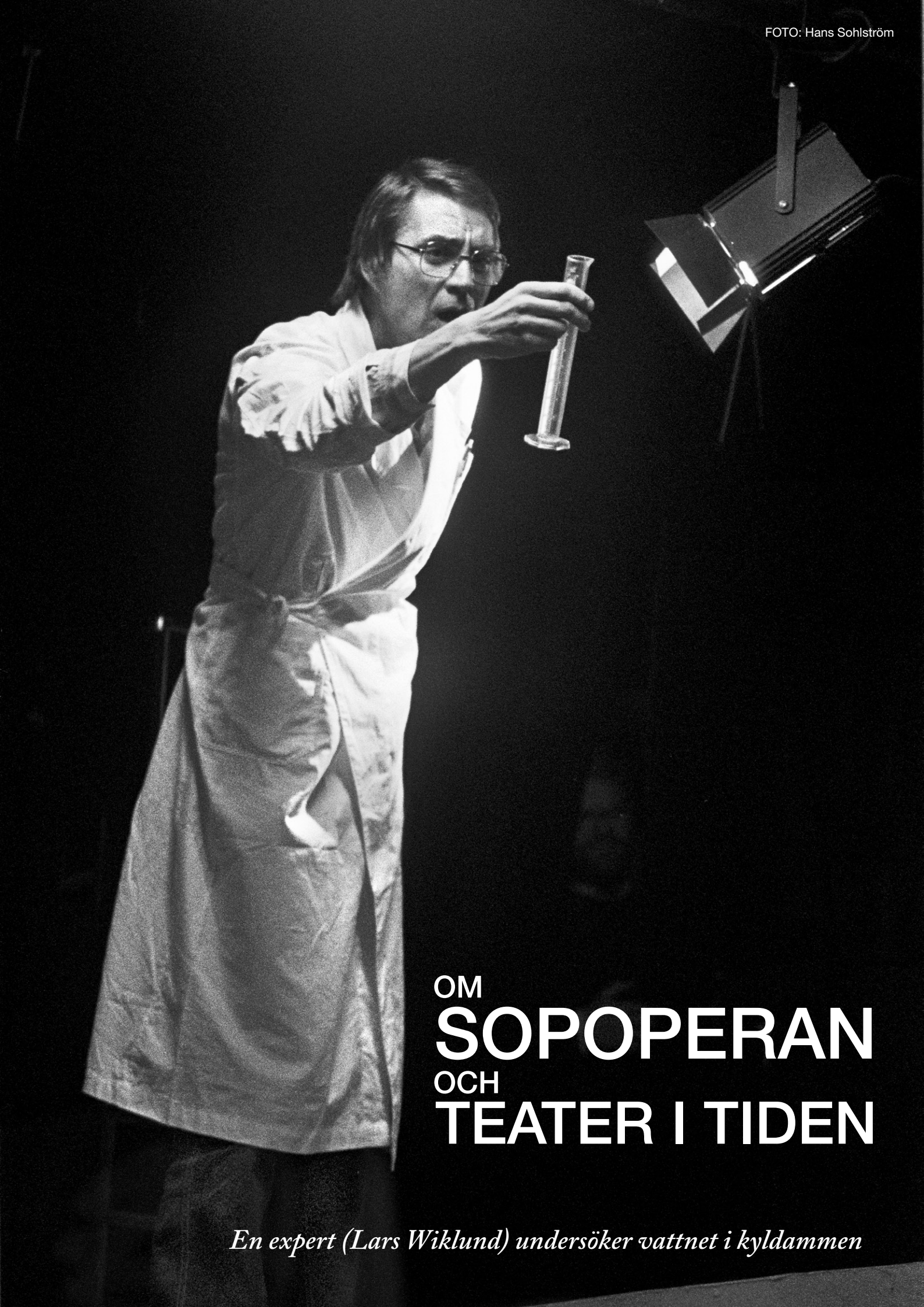

OM SOPOPERAN OCH TEATER I TIDEN

En expert (Lars Wiklund) undersöker vattnet i kyldammen

”Så det kan bli. Det började med ett par roller i en stor musikteaterproduktion som jag var med i på slutet av 80-talet som vi döpte till Sopoperan och som handlade om den makalösa avfallsåtervinnings-förädlingsrestproduktsanläggningen METAMORFOS som skulle bli den ultimata lösningen på mänsklighetens avfalls-problem. Jag spelade en ifrågasättande journalist och var en av experterna som i ett bejublat sångnummer rådbråkar varandra om hur de ska dölja de otäcka provresultat som de analyserat fram så att inte folk får vetskap om det. Och nu står jag här. I cirka 10 år har jag jobbat med avfallsfrågor och jag måste medge att det har varit riktigt spännande år, riktigt intressant.”

Ja, så inledde jag mitt lilla anförande på jobbet när jag gick i pension för ett par år sedan och så var det. Jag hade medverkat i Sopoperan och jag hade avslutat min yrkesbana som avfallsingenjör.

Livet är mycket en tillfällighet, hade jag inte träffat Gunilla (ni vet Kajsa-Stina i Johanna och Änglar över Kallhäll, Teresia i Momo, m.m. m.m.) så hade jag sannolikt inte kommit i kontakt med teatervärden och inte blivit avfallsingenjör… Nåja, det sista hade kanske ändå hänt.

Jo, vad jag vill säga är att bland det som har producerats i Kallhälls Gamla Folkets Hus har mycket varit ***teater i tiden***. Och – utan att därför missakta de pjäser som inte legat nära i tiden – så vill jag ändå komma med en bekännelse: jag känner speciellt starkt för de projekt som haft denna ansats, att de har pockat på att vara angelägna i nuet.

Om jag inte minns fel så var upphovet till Sopoperan att det vid den tiden fanns planer på en stor sopförbränningsanläggning som skulle ligga någonstans i gränstrakterna mellan Järfälla och Sollentuna kommuner. Det blev som nästan alltid vid den tiden stora ifrågasättanden och protester inför dessa planer och de lades så småningom i malpåse. Men jag tror att detta kom att inspirera initiativtagarna till den här pjäsen (Cannie & Co) och det bedrevs ett idogt forskningsarbete med bl.a. studiebesök på Högbytorps avfallsanläggning i Upplands-Bro kommun.

Föreningens start med produktionen av Johanna från Kallhäll var inget annat än renodlad ***teater i tiden***. Vad den produktionen har betytt för föreningen behöver jag inte orda om, inte mera än att det var där som jag personligen rycktes upp på scengolvet och kom att påbörja mina stapplande kontakter med skådespeleri. Det gick till så här: Jag satt och tittade på en repetition i Gamla Folkets Hus, som föreningen alldeles nyligen fått flytta in i. Vår regissör Björn Skjefstad behövde någon som kunde läsa en roll som var obesatt och så gjorde jag det och så blev det så att…

Även många andra uppsättningar som föreningen gjort platsar väl under begreppet ***teater i tiden***. Temat i Momo är ju ständigt aktuellt och Kriget om källan tar upp ett konfliktämne som ”dagligen” ger upphov till kriser och våldshandlingar ute i världen. Och jag kan lägga Lucia, Kains Barn, Stenbarnen och flera andra uppsättningar till den här listan. Även om historierna inte alltid utspelats i nutid så kan det ändå kännas angeläget eftersom de mekanismer i form av mänskliga relationer, konflikter och annat som gestaltas ändå känns angelägna i nutid.

Det här med ***teater i tiden*** har inte alltid varit helt enkelt. 1986 skulle vi ha premiär på Krig på fjärde våningen. Jag och min fru Gunilla var djupt engagerade i framtagandet av denna absurda pjäs som satte krigets vansinne på sin spets, Gunilla som regissör och jag som diversemakare (fixade en attrapp av ett kulsprutegevär, en ”äkta” k-pist och teatermässiga bombkrevader mm). Och så, några dagar före premiären, händer det omtumlande och i många stycken absurda Palme-mordet. Det kändes som att verkligheten kolliderade med vår ”verklighet” på teaterscenen. Då fanns det bara ***en händelse*** i verkligheten. Kan vi som är engagerade i den här produktionen, orkar vi köra vidare med våra planerade föreställningar? Och kan, orkar publiken komma? Ensemblen bet ihop och genomförde de planerade föreställningarna, och publiken kom. Kanske inte så många som vi önskat, men ändå. Vi hade faktiskt en känsla av att vår föreställning blev ännu starkare av den verklighet som då fanns utanför teaterns väggar.

Och nu, nu står vi åter inför ett par pjäser som är ***teater i tiden***. Våra ”tanter” i föreningen är på gång med sin Låt skägget växa som i många stycken nog handlar om deras verklighet, och vår. Och innehållet i HUSET känns på ett påtagligt sätt bekant, närvarande. Det ska bli spännande att få ta del av resultatet av de (tror jag) lustfyllda ansträngningar som nu läggs ner av alla som deltar i dessa produktioner.

Vi ses i teatersalongen!

Lars Wiklund

Jag och min gitarr fick betalt

I lördags så var jag på folkmusikfestival i Valö. Det stället behöver väl ingen närmare beskrivning? Jag for dit för att lyssna på musikanter från olika håll och andra kanter i Sverige. Innan jag åkte tänkte jag att det kunde vara bra att ha med gitarren ifall man hittade någon ensam basist eller tamburinist eller så. Sagt och gjort. Slängde in guran i bilen och for iväg drygt fyra mil från min övernattningsplats.

När jag kom till ingången på Valö, strax före fyra på eftermiddagen – antar att du inte ens funderade på att jag skulle kommit dit på morgonen men jag vill vara tydlig - där man dessutom tog entréavgift, så betalade jag de 100 kronor som de ville ha.

Det sjöngs och spelades i varannan buske men ingen såg så ensam ut, av musikanterna alltså – inte buskarna – att det skulle passa sej att hoppa in med min sexsträngade följeslagare. Lite jobbigt att bära på hela tiden. Har jag sagt att jag jobbar på ackord...?

Nåväl, jag fortsatte fram till en av scenerna där det snart skulle bli konsert. Hittade en ledig plats och fick lyssna till underbara toner i ungefär en timme. Kände att det nog var bra att guran låg kvar i lådan.

Snart var det dags för en konsert till. Denna gång med en ännu säkrare gitarrist. Du får ligga kvar i lådan en stund till herr Fender - tänkte jag. Konserten pågick, även denna gång, i cirka en timme. Nu kände jag mej lite hungrig så jag gick till serveringen och köpte kaffe med en smörgåstårtbit till. Massor med räkor förresten. Åt upp och gick till nästa konsert.

Nu skulle gitarren inte komma ut alls, det förstod jag, för på scen stod Janne Schaffer och Björn J:son Lind med komp! Deras konsert varade i cirkus en och en halv timme. Jag var helt betagen av musiken och miljön. Det passade så bra ihop. Solnedgång och så småningom månsken. Som Du känner till så ligger Valö vid vattnet – Val**ö** – det hörs på namnet. Det är inte mycket som klår månens spegling på vattenytan.

Hur det kommer sej att jag fick betalt, som rubriken åtminstone antyder, ska jag berätta nu. Mina musikkompisar har säkert redan vågat sej på en gissning typ – äntligen fick han betalt för att inte spela – men den gissningen är fel. Fel, fel, fel...

I entrén drog man av 50 kronor om man hade ett instrument med sej. Typiskt. Hade jag vetat att gitarren inte skulle plockas ur lådan hade jag tagit med mej ett munspel i stället.

Jo, det var så sant. Om Du inte känner till Valö så kanske jag ska skriva om det en annan gång...

Hälsar en medlem i Teodok

HEJ ALLA SPADTAGSLÄSARE!

Vi i redaktionen är nyfikna på hur många läsare vi verkligen har. Har du läst det här numret? Skicka in din mailadress till *spadtaget@teodok.com* och delta i utlottningen av ett fint pris!

Har du ingen mailadress utan läser Spadtaget i utprintad version? Be någon skicka in ditt namn till redaktionen, så deltar du också i utlottningen.